

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

Strategic Academic Administration of School Administrators Buriram Primary
Educational Service Area Office 4

นิวัฒน์ โสพันนา¹ เทพพร โลมารักษ์² ศรีเพ็ญ พลเดช²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ niwat863@gmail.com

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบ และศึกษากลยุทธ์การบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูจำนวน 322 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกนโดยใช้วิธีการสุ่ม แบบชั้นภูมิ และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการวางแผนกลยุทธ์อยู่ใน ระดับมาก ด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อม ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและด้านการควบคุมและ การประเมินกลยุทธ์ อยู่ในระดับปานกลาง 2) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลจากการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์ คือ 1) ยกกระดับผลสัมฤทธิ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 2) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนตาม มาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพ 3) พัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานสากลและ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรม ดำเนินชีวิตตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา 6) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล 7) พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 8) พัฒนาระบบนิเทศติดตามประเมินผล 9) สร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ 10) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้เทคโนโลยี 11) ประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาอื่น

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were study and compare academic administrations according to size of school. Sample were 322 teachers, using the Krejcie and Morgan table for determining sample selected by stratified random sampling eminent person were interviewed including 5 school directors from Institutions under the Office 4 of Basic Education Commission of Thailand, selected by purposive sampling. There were questionnaires and interviews instruments used for the research. The data analyzed by use a computer program. The result of this research revealed the followings: 1) In overall, the strategies of academic administration were at the moderate level. When considering each aspect, it was found that strategic plans were at high level, Environment monitoring, Strategy realization, Control, and Evolution were at the moderate level. 2) Regarding comparison the strategies of academic administrations according to the opinions of administrators and teachers, it was found as follows According to position classification, were significantly different at the .05 level and According to school-size classification, were significantly different at the .05 level. 3) The results of this research revealed the following 11 strategies: 1) Improve educational achievement. 2) Improve quality of learners in accordance with quality standards and international standards. 3) Develop curriculum to international standards and consistent local needs 4) Develop a moral learning process, living with the philosophy of Sufficiency Economy. 5) Development of learning resources, innovation, information technology Both of internal and external in the school. 6) Improve academic performance following the good governance. 7) Develop internal quality assurance and standards of education . 8) Development of supervision system, tracking and evaluate 9) Be establish collaboration between school and community to be the community of Learning 10) Encourage teachers using technology to organize a variety of learning activities. 11) Collaborate in academic development with other school.

Keywords: Strategic Academic Administration, School Administrators

1. บทนำ

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของสถานศึกษา รวมทั้งเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้บริหารที่จะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รู้จักประยุกต์ใช้ทฤษฎีและหลักการบริหารต่างๆ แนวคิดและทฤษฎีที่นิยมนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ คือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการบริหารเชิงรุกหรือการแก้ปัญหาเชิงพัฒนา (ฉันทะพันธุ์ เขจรนันท์, 2555 : หน้า 12)

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 พบว่ากลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคณาครูผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่บรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ ในปีการศึกษา 2557 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินโยบายการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและไม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดกลุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 อยู่ในเขตสีแดง คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 อยู่ในเขตสีแดง คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินโยบายการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ต่ำ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ได้ลงนามความร่วมมือ (MOU) กับเขตคู่พัฒนา ที่มีคะแนนสูงสุดอันดับที่ 1 ในระดับประเทศ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 เพื่อต้องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นตามนโยบายรัฐบาลและเป้าประสงค์ของแผนกลยุทธ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4, 2558 : หน้า 36 -42)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพ เปรียบเทียบและศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู เพื่อผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำผลไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน
- 2.3 เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร

ประชากร ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,965 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 322 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี่และมอร์แกน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิให้กระจายไปตามขนาดของโรงเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.2.1 แบบสอบถาม ได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และการค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ สำหรับการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค ซึ่งแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .947

3.2.2 แบบสัมภาษณ์ ได้สร้างแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นเนื้อหาในแต่ละด้านมาสร้างกรอบประเด็นคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างและติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวนแบบสอบถามที่ใช้เก็บกับกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 322 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 322 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิเคราะห์แบบข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ

3.4.2 การศึกษาระดับสภาพกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการวิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการจำแนกตามขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดย F-test เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Scheffe กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.4.4 คำถามปลายเปิด วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

3.4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยรวบรวมเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

4. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	75	23.29
ขนาดกลาง	186	57.76
ขนาดใหญ่	61	18.95
รวม	322	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 322 คน โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดเล็ก จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 23.29 ขนาดกลาง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 57.76 และขนาดใหญ่ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.95

ตอนที่ 2 ศึกษาระดับสภาพกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการวิเคราะห์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

สภาพกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	อันดับที่
ด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อม	3.49	0.80	ปานกลาง	2
ด้านการวางแผนกลยุทธ์	3.77	0.76	มาก	1
ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	3.44	0.85	ปานกลาง	3
ด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์	3.11	1.00	ปานกลาง	4
รวมเฉลี่ย	3.45	0.85	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 2 พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) ด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) และด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ระดับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1. ด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อม	2.66	0.49	ปานกลาง	3.82	0.58	มาก	3.47	0.93	ปานกลาง
2. ด้านการวางแผนกลยุทธ์	3.41	0.85	ปานกลาง	3.95	0.61	มาก	3.67	0.89	มาก
3. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	2.55	0.63	ปานกลาง	3.77	0.63	มาก	3.55	0.89	มาก
4. ด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์	1.81	0.45	น้อย	3.60	0.69	มาก	3.20	0.91	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.60	0.60	ปานกลาง	3.78	0.62	มาก	3.47	0.90	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) สถานศึกษาขนาดกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) สถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) รองลงมา คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและ รายด้าน

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	72.38	2	36.19	86.08*
	ภายในกลุ่ม	134.11	319	0.42	
	รวม	206.49	321		
2. ด้านการวางแผนกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	16.88	2	8.44	15.64*
	ภายในกลุ่ม	172.08	319	0.53	
	รวม	188.96	321		
3. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	80.04	2	40.02	83.30*
	ภายในกลุ่ม	153.27	319	0.48	
	รวม	233.32	321		
4. ด้านการควบคุมและการประเมิน กลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	171.90	2	85.95	176.64 *
	ภายในกลุ่ม	155.22	319	0.48	
	รวม	327.13	321		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	85.30	2	42.65	90.41*
	ภายในกลุ่ม	153.67	319	0.47	
	รวม	238.97	321		

จากตาราง 4 พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์ คือ 1) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 2) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพ 3) พัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานสากลและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรม ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง 5) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 6) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล 7) พัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา 8) พัฒนาระบบนิเทศติดตามประเมินผล 9) สร้างความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ 10) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้เทคโนโลยี และ 11) ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น

5. อภิปรายผล

1. สภาพกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัย ออกมาเป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 ได้ให้การ สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรโดยการนิเทศและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการส่งเสริมและ สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบและศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับการ บริหารงานเชิงกลยุทธ์ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญ มี การนำกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการวางแผนกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อม ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการควบคุม และการประเมินกลยุทธ์ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของยุภาพร ศิริวิโรจน์ (2557 : หน้า 100-103) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อ สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนรัฐบาลและ โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่ ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า กลยุทธ์การบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละขนาดมี ภาระงานและทรัพยากรการบริหารงานที่แตกต่างกัน จำนวนบุคลากรและงบประมาณที่ได้ไม่เท่า เทียมกัน โรงเรียนขนาดใหญ่จัดเป็นโรงเรียนชั้นนำหรือโรงเรียนต้นแบบในด้านต่างๆ และมีการนำกล ยุทธ์การบริหารงานวิชาการมาใช้ก่อน มีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งงาน มอบหมาย งานแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน มีความพร้อมด้านปัจจัยอื่นๆ สามารถบริหารตามกลยุทธ์ที่วางไว้ได้ดีกว่า โรงเรียนขนาดเล็ก จึงส่งผลให้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาแต่ละขนาดมีความ แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญญัติ จรัสแผ้ว (2550 : หน้า 95-99) ได้ทำการศึกษาใน หัวข้อ สภาพและปัญหาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการวางแผน กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลจากการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้จากการ สัมภาษณ์ ประกอบด้วย 11 กลยุทธ์ คือ 1) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา

2) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานสากลอย่างมีคุณภาพ 3) พัฒนาหลักสูตรสู่มาตรฐานสากลและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) พัฒนาระบบการเรียนรู้อันเน้นคุณธรรม ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 6) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล 7) พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 8) พัฒนาระบบนิเทศติดตาม 9) สร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ 10) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้เทคโนโลยี 11) ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร โชติชินธ์ (2560 : หน้า 146-158) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการแบ่งออกเป็น 7 ด้าน 35 กลยุทธ์

6. สรุปผลการวิจัย

สภาพกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนะข้อคิดเพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพต่อไป ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 11 กลยุทธ์

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เอื้อต่อการได้ข้อมูลซึ่งเป็นสภาพจริงที่มีประโยชน์ต่อการวางแผนงานด้านการบริหารงานวิชาการ ควรมีการจัดประชุมบุคลากรของสถานศึกษาทุกภาคส่วน คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เสนอความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ ให้กับทุกฝ่ายได้รับทราบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงในการจัดทำแผนกลยุทธ์

2. ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษาและมีการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนางานวิชาการ ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานในแต่ละปีให้บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนได้ทราบเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในการนำผลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการและวางแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันต่อไป

3. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการดำเนินตามแผนและโครงการของสถานศึกษา ควรมีการดำเนินงานตามแผนและโครงการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ

งบประมาณที่ได้รับ เปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน เพราะจะทำให้องค์กรสามารถพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริง

4. ด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการรายงานผลให้ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนทราบ ควรมีการรายงานผลให้ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนทราบ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ร่วมกันเสนอแนะ ในการนำผลการประเมิน มาปรับปรุง แก้ไข พัฒนากลยุทธ์ที่บกพร่องต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นหรือจังหวัดอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาวิธีการวางแผนกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพันธ์ เขจรันท์. (2555). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- บัญญัติ จรัสแผ้ว. (2550). สภาพและปัญหาการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปาริฉัตร โชติจันทร์. (2560). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุภาพร ศิริวิโรจน์. (2557). สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. (2558). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4.